

Prifysgol Caerdydd
Polisi Chwythu'r Chwiban
Mehefin 2021

Os bydd angen y ddogfen hon mewn fformat arall arnoch chi neu ar rywun rydych chi'n ei adnabod, ebostiwch: complianceandrisk@caerdydd.ac.uk

Enw'r Ddogfen	Polisi Chwythu'r Chwiban	
Awdur/Enw Cyswllt Arweiniol	Swyddfa Ysgrifennydd y Brifysgol Legal-Services@caerdydd.ac.uk	
Rhif y Fersiwn	Mae'r Canllawiau ar Reoli Fersiynau ar gael <u><i>yma</i></u>	
Canlyniad yr Effaith ar Gydraddoldeb a Dyddiad Cyflwyno'r Ffurflen	Ni nododd yr AEA unrhyw effeithiau andwyol penodol a diamheuol	12.05.21
Canlyniad yr Effaith ar Ddiogelwch Data a Dyddiad Cyflwyno'r Ffurflen	Cysylltu â'r Swyddog Diogelwch Data (DPO)	I'w gadarnhau
Dyddiad Cymeradwyo	Yn flaenorol, cymeradwywyd y Côd Ymarfer ar Ddatgelu er lles y Cyhoedd (Chwythu'r Chwiban) ym mis Mehefin 2014	
Cymeradwywyd Gan	Enw'r Pwyllgor	
Dyddiad Gweithredu	Diwrnod/mis/blwyddyn	
Dyddiad yr Adolygiad Diwethaf	Mehefin 2014	
Dyddiad yr Adolygiad Nesaf	Diwrnod/mis/blwyddyn	
Dogfennau Polisi Cysylltiedig y Brifysgol	Gweithdrefnau Disgyblu Staff Gweithdrefnau Cwyno Gweithdrefn Gwyno i Fyfrwyr Gweithdrefn Camymddygiad Ymchwil Academaidd Apliadau Academaidd Disgyblu Myfyrwyr Aflonyddu (Urddas yn y Gwaith a'r Polisi Astudio) Polisi Datgan Buddiannau (ar y gweill) Polisiâu Atal Twyll ac Atal Llwgwrwbrwyo Polisi Diogelu Plant ac Oedolion mewn Perygl: Rheoliadau TG Rheoliadau Ariannol	
At Ddefnydd Swyddfa – Allweddeiriau ar gyfer swyddogaethau chwilio	Chwythu'r chwiban	

Polisi Chwythu'r Chwiban

1. Diben a Chwmpas

- 1.1 Mae'r Brifysgol wedi ymrwymo i gynnal ei busnes gyda gonestrwydd ac uniondeb. Mae ar brifysgolion, fel pob corff cyhoeddus, y ddyletswydd i gynnal eu busnes mewn modd cyfrifol ac agored ac i gydymffurfio â gofynion cyrff ariannu, egwyddorion eu Siarter a'u Statudau a'r paramedrau a amlinellir yn adroddiadau Pwyllgor Nolan.
- 1.2 Mae'r Brifysgol yn disgwyl safonau uchel o onestrwydd yn unol â'i gwerthoedd a'i pholisïau. Fodd bynnag, mae pob sefydliad yn wynebu'r risg y bydd pethau'n mynd o chwith o bryd i'w gilydd, neu y bydd yn llochesu ymddygiad anghyfreithlon neu anfoesegol heb fod yn ymwybodol o hynny. Mae diwylliant o fod yn agored ac yn atebol yn hanfodol er mwyn atal sefyllfaoedd o'r fath rhag digwydd, a mynd i'r afael â nhw pan fyddan nhw'n digwydd.
- 1.3 Dylai pob aelod o'r Brifysgol godi pryderon gwirioneddol am gamweddau cyn gynted â phosibl, er mwyn cynorthwyo'r Brifysgol i gymryd camau effeithiol i fynd i'r afael â'r pryderon hynny ac osgoi achosion mwy difrifol o dorri rheoliadau neu niwed i enw da.
- 1.4 Amcanion y polisi yw:
  - 1.4.1 Annog Chwythwyr y Chwiban i roi gwybod am achosion amheus o gamweddau cyn gynted â phosibl, gan wybod y bydd eu pryderon yn cael eu hystyried o ddifrif a'u hastudio fel y bo'n briodol, ac y bydd eu cyfrinachedd yn cael ei barchu.
  - 1.4.2 Rhoi arweiniad i Chwythwyr y Chwiban ynglŷn â sut i godi eu pryderon.
  - 1.4.3 Rhoi sicrwydd i Chwythwyr y Chwiban y gallan nhw godi pryderon gwirioneddol heb ofni y bydd rhywrai yn dial arnyn nhw, hyd yn oed os bydd y pryderon yn anghywir.
- 1.5 Mae'r polisi hwn yn cynnwys pob aelod o gymuned y Brifysgol, gan gynnwys gweithwyr, Aelodau'r Cyngor, cyflenwyr a phartneriaid, ymgynghorwyr, contractwyr, gwirfoddolwyr, interniaid, gweithwyr achlysurol, gweithwyr asiantaeth a myfyrwyr (y cyfeirir atyn nhw i gyd fel 'Chwythwyr y Chwiban' yn y polisi hwn). Caiff aelodau'r cyhoedd, sydd hefyd â phryderon ynghylch chwythu'r chwiban, anfon ymholiadau hefyd yn unol â'r polisi a'r gweithdrefnau hyn.

2. Diffiniadau

Datgelu er lles y cyhoedd	Mae Deddf Datgelu er lles y Cyhoedd 1998 (y "Ddeddf"), yn berthnasol i unigolion sy'n codi pryderon gwirioneddol sy'n ymwneud â rhyw berygl go iawn neu bosibl, twyll neu ymddygiad anghyfreithlon neu anfoesegol arall. Mae'r Ddeddf yn rhoi amddiffyniad cyfreithiol i atal unigolion rhag cael eu cosbi, o ganlyniad i wneud datgeliad sy'n gymwys.
----------------------------------	--

Datgeliad sy'n gymwys	Mae datgeliad cymwys yn un sydd, yng nghred resymol y sawl sy'n gwneud y datgeliad, er budd y cyhoedd i'w ddatgelu e.e. ymddygiad anghyfreithlon neu anfoesegol (gweler yr enghreifftiau a restrir yn 4.1 isod).
Chwythwr y Chwiban	Defnyddir y term hwn i ddisgrifio unigolyn sy'n codi datgeliad cymwys yn unol â'r polisi hwn
Chwythu'r chwiban	Defnyddir y term hwn i ddisgrifio digwyddiadau pan fydd yr unigolyn yn datgelu camweddau neu beryglon honedig yn y Brifysgol, yn unol â'r polisi hwn
Camweddau	<p>Mae hyn yn cynnwys ymddygiad amhriodol, anghyfreithlon neu esgeulus, a dylai fod yn sail ar gyfer yr ystyriaeth waelodol wrth ymchwilio i honiadau chwythu'r chwiban sy'n dod i law.</p> <p>Mae gweithdrefn Chwythu'r Chwiban yn rhoi'r fframwaith ar gyfer ymdrin â phryderon difrifol ynghylch camweddau/camarfer ac nid ei diben yw mynd i'r afael â chwynion personol na herio penderfyniadau a wnaeth y Brifysgol yn briodol yn unol â gweithdrefnau sefydledig a rhesymol.</p>
Swyddog Chwythu'r Chwiban	Y Prif Swyddog Gweithredu sy'n cyflawni rôl Swyddog Chwythu'r Chwiban. Dylech chi wneud cwynion chwythu'r chwiban i Swyddog Chwythu'r Chwiban, yn y lle cyntaf.

3. Rolau aChyfrifoldebau

- 3.1 Y Cyngor drwy'r Pwyllgor Archwilio a Risg sy'n bennaf gyfrifol am y polisi hwn, ac am adolygu ei effeithiolrwydd.
- 3.2 Y Prif Swyddog Gweithredu sy'n cyflawni rôl Swyddog Chwythu'r Chwiban, ac ef sydd â chyfrifoldeb gweithredol o ddydd i ddydd am y polisi hwn. Caiff rheolwyr a staff eraill sy'n delio â phryderon neu ymchwiliadau dderbyn cyngor ac arweiniad gan Swyddfa Ysgrifennydd y Brifysgol, a all drefnu pecynnau briffio/hyfforddiant ar gyfer staff o bryd i'wgilydd.
- 3.3 Bydd Swyddog Chwythu'r Chwiban yn adrodd yn flynyddol i'r Cyngor (drwy'r Pwyllgor Archwilio a Risg) ar weithrediad y polisi, ac (yn amodol ar rwymedigaethau cyfrinachedd) a oes unrhyw ddatgeliadau wedi eu gwneud).

4. Meysydd a gwmpesir yn y Polisi hwn

4.1 Lluniwyd y polisi hwn i weithredu'r gofyniad o dan y Ddeddf Datgelu er lles y Cyhoedd, i atal unigolion rhag cael eu cosbi o ganlyniad i wneud datgeliad cymwys o ran chwythu'r chwiban. Chwythu'r chwiban yw datgelu gwybodaeth sy'n ymwneud ag amau camweddau neu beryglon yn y gwaith. Gall hyn gynnwys amau camweddau ar y seiliau canlynol; (nid diben y canlynol yw bod yn rhestr gynhwysfawr):

- gweithgarwch troseddol
- methu â chydymffurfio ag unrhyw rwymedigaethau cyfreithiol neu reoleiddiol
- camweinyddiad cyfiawnder
- perygl i iechyd a diogelwch
- niwed i'r amgylchedd
- twyll, camweinyddu neu gamarfer ariannol neu anariannol (gan gynnwys torri Rheoliadau Ariannol y Brifysgol neu ddefnyddio cronfeydd cyhoeddus neu elusennol heb awdurdod a methu â datgelu gwrthdaro buddiannau difrifol)
- Camarfer academaidd neu broffesiynol
- methu â chydymffurfio â Statudau, Ordinhadau a Rheoliadau'r Brifysgol
- ymddygiad anghyfreithlon neu gamarfer difrifol arall na ellir rhoi gwybod amdano yn unol â pholisi/gweithdrefn arall;
- cynorthwyo, annog neu oddef unrhyw un o'r materion uchod neu guddio unrhyw un o'r materion uchod.

4.2 Ni ddylid rhoi gwybod am faterion y mae gweithdrefnau priodol y Brifysgol eisoes yn bodoli ar eu cyfer yn unol â'r polisi hwn, er enghraifft:

- Gweithdrefnau Disgyblu Staff
- Gweithdrefnau Cwyno
- Gweithdrefn Gwyno i Fyfyrrwyr
- Gweithdrefn Camymddygiad Ymchwil Academaidd (staff).
- Apeliadau Academaidd
- Disgyblu Myfyrrwyr
- Aflonyddu (Urddas yn y Gwaith a Pholisi Astudio.)

- 4.3 Ni ddylid defnyddio'r polisi hwn i ailagor nac adolygu mater sydd eisoes wedi cael ei ystyried a'i gwblhau, yn unol â gweithdrefnau o'r fath.
- 4.4 Os ydych chi'n ansicr a yw rhywbeth wedi'i gynnwys o fewn cwmpas y polisi hwn, dylech chi ofyn am gyngor gan Swyddfa Ysgrifennydd y Brifysgol a fydd yn cyfeirio'r mater at Swyddog Chwythu'r Chwiban i gael penderfyniad ynglŷn â'r weithdrefn briodol i'w defnyddio. Bydd penderfyniad Swyddog Chwythu'r Chwiban yn derfynol.

5. Codi pryder ynghylch Chwythu'r Chwiban

- 5.1 Anogir holl Aelodau'r Brifysgol i godi pryderon dilys am gamweddau neu beryglon, cyn gynted â phosibl. Mae'r Brifysgol yn dymuno hyrwyddo diwylliant o fod yn agored a bydd yn cefnogi unigolion sy'n codi pryderon gwirioneddol hyd yn oed os byddan nhw'n anghywir.
- 5.2 Bydd yr holl bryderon yn cael:
- eu cydnabod
  - eu recordio a'u
  - hadolygu a phan fo'n briodol, byddan nhw'n destun ymchwiliad.
- 5.3 Mae'r Brifysgol yn gobeithio y bydd staff, mewn llawer o achosion, yn gallu codi unrhyw bryderon yn y lle cyntaf â rheolwr llinell neu'r rheolwr uchaf nesaf ato (os yw'r mater yn ymwneud â'r rheolwr llinell). Gellir gwneud hyn yn bersonol neu'n ysgrifenedig. Efallai y byddan nhw'n gallu cytuno ar ffordd o ddatrys eich pryder yn gyflym ac yn effeithiol. Mewn achosion perthnasol efallai y byddan nhw'n cyfeirio'r mater at Swyddog Chwythu'r Chwiban.
- 5.4 Os bydd y mater yn fwy difrifol, neu os ydych o'r farn nad yw'r rheolwr wedi mynd i'r afael â'ch pryder, neu y byddai'n well gennych chi beidio â'i godi gydag ef am unrhyw reswm, neu os nad ydych chi'n aelod staff, dylech chi gysylltu â Swyddog Chwythu'r Chwiban (sef, y Prif Swyddog Gweithredu). Fodd bynnag, os yw'r datgeliad yn ymwneud â Swyddog Chwythu'r Chwiban, dylech chi gysylltu â'r Dirprwy Is-Ganghellor. Nodir y manylion cyswllt ar ddiwedd y polisi hwn.
- 5.5 Wrth godi pryder, dylai Chwythwyr y Chwiban roi disgrifiad o'r pryderon gan gynnwys, pryd bynnag y bo modd, gwybodaeth fanwl gywir megis dyddiadau digwyddiadau, enwau'r rheiny sydd ynghlwm, cyfarfodydd neu ohebiaeth sydd wedi digwydd, a chyfeiriad at ddogfennau neu bolisiau perthnasol.
- 5.6 Os bydd angen, byddwn ni'n trefnu cyfarfod gyda chi cyn gynted â phosibl i drafod eich pryder. Gallwch chi ddod â chydweithiwr neu gynrychiolydd undeb llafur i unrhyw gyfarfodydd yn unol â'r polisi hwn. Rhaid i'ch cydymaith barchu cyfrinachedd eich datgeliad yn ogystal ag unrhyw ymchwiliad dilynol.

- 5.7 Yn dilyn adolygiad cychwynnol o'r mater a godwyd, os bydd yn bosibl, byddwn ni'n anelu at roi adborth ichi ynghylch a yw'r mater hwn yn cael ei gwmpasu yn y polisi hwn a sut rydyn ni'n bwriadu ymdrin â'r mater.
- 5.8 Os yw mater yn 'peri pryder', fel y cyfeirir ato yn Adran III, paragraff 5 yn Ordinhad 12, ynghylch aelod staff academiaidd, caiff y mater ei gyfeirio'n gyfrinachol at Bennaeth perthnasol yr Ysgol/Gwasanaeth Proffesiynol, ynghyd ag enw Chwythwr y Chwiban, os bydd hyn yn hysbys. Bydd chwythwr y chwiban sydd am fod yn hysbys i'r rhai sydd yn ymchwilio i'r datgeliad a neb arall, yn cael cynnig tyngu'r datgeliad yn ei ôl os bydd parhau â'r ymchwiliad yn arwain at sefyllfa pan fydd y person neu bobl sydd yn destun y datgeliad yn cael gwybod beth yw ei enw.
- 5.9 Os ystyrir bod y mater yn codi pryderon a fyddai'n dod o dan gylch gwaith unrhyw weithdrefn ddisgyblu arall yn y Brifysgol, caiff y mater ei gyfeirio at Bennaeth priodol yr Ysgol/Gwasanaeth Proffesiynol i'w ystyried yn unol â'r gweithdrefnau hynny.
- 5.10 Os bydd gweithdrefnau eisoes er mwyn ymchwilio i honiadau penodol, e.e. Polisi Llwgwrwobrwyo/Ymchwilio i Afreoleidd-dra Ariannol, caiff y mater ei gyfeirio at y person (y bobl)/corff perthnasol yn unol â'r gweithdrefnau hynny.
- 5.11 Os yw'r mater wedi ei gyfeirio at berson (pobl)/corff arall, cewch wybod a fydd unrhyw gamau pellach yn cael eu cymryd.

6. Cyfrinachedd

- 6.1 Nod y Brifysgol yw sicrhau bod Chwythwyr y Chwiban yn teimlo eu bod yn gallu lleisio pryderon sy'n ymwneud â chwythu'r chwiban mewn ffordd agored yn unol â'r polisi hwn. Fodd bynnag, os ydych chi eisiau mynegi eich pryder yn gyfrinachol, byddwn ni'n gwneud pob ymdrech i sicrhau nad ydyn ni'n datgelu eich enw i unrhyw un heblaw'r rheiny sy'n ymchwilio i'ch pryderon. Os bydd angen i unrhyw un arall wybod beth yw eich enw er mwyn ymchwilio'n ddigonol i'r pryder, byddwn ni'n trafod hyn gyda chi yn gyntaf.
- 6.2 Nod y Brifysgol yw hyrwyddo diwylliant lle bydd unigolion yn teimlo'n hyderus y gallan nhw fynegi eu pryderon. O ganlyniad, gofynnir i unrhyw un sy'n rhoi gwybod am bryder roi ei enw wrth fynegi ei bryder. Efallai y bydd ymchwiliad priodol yn anos neu'n amhosibl os na allwn ni gael rhagor o wybodaeth gan Chwythwr y Chwiban. Mae hefyd yn anos pennu hygredd yr honiadau.
- 6.3 Bydd pryderon a fynegir yn ddienw yn cael eu hystyried yn ôl disgrisiwn y Brifysgol yn unol â:
- Difrifoldeb y materion dan sylw;
  - Y tebygolrwydd o gadarnhau'r honiad gan ffynonellau credadwy eraill.

- 6.4 Dylai chwythwyr y chwiban sy'n pryderu am ddial posibl os bydd eu henw yn cael ei ddatgelu fynegi eu pryderon gyda Swyddog Chwythu'r Chwiban (neu'r Dirprwy Is-Ganghellor fel y bo'n briodol) ac yna gellir cymryd camau priodol i gadw cyfrinachedd. Os oes gennych chi unrhyw amheuaeth am gyfrinachedd, gallwch chi ofyn am gyngor gan yr Undebau Llafur, un o Bartneriaid Busnes AD neu 'Protect' - yr elusen chwythu'r chwiban annibynnol, sy'n cynnig llinell gymorth gyfrinachol (mae'r manylion cyswllt ar ddiwedd y polisi hwn).
- 6.5 Unwaith y bydd datgeliad wedi'i wneud yn unol â'r polisi hwn, ni fydd Chwythwr y Chwiban yn cyfleu'r wybodaeth a roddir, na materion sy'n codi o'r ymchwiliad, i unrhyw berson neu bobl y tu allan i'r Brifysgol, ac eithrio fel y nodir ym mharagraff 12 isod.

7. Ymchwiliad a Chanlyniad

- 7.1 Unwaith y byddwch chi wedi mynegi pryder, bydd asesiad cychwynnol yn cael ei gynnal i bennu cwmpas unrhyw ymchwiliad. Bydd y Brifysgol yn rhoi gwybod ichi am ganlyniad ei hasesiad. Efallai y bydd gofyn ichi fynd i gyfarfodydd ychwanegol er mwyn rhoi rhagor o wybodaeth.
- 7.2 Mewn rhai achosion, efallai y bydd y Brifysgol yn penodi ymchwilydd neu dîm o ymchwilydd, gan gynnwys staff sydd â phrofiad perthnasol o ymchwiliadau neu wybodaeth arbenigol am y pwnc dan sylw. Efallai y bydd yr ymchwilydd/ymchwilydd yn gwneud argymhellion ar gyfer newidiadau, fel y gall y Brifysgol leihau'r risg o gamweddau yn y dyfodol.

8. Gweithdrefn – Adolygiad rhagarweiniol a'r cyfnod anffurfiol:

- 8.1 Unwaith y bydd datgeliad wedi ei wneud, bydd y Brifysgol yn gwneud y canlynol:
1. cofnodi ei fod wedi ei dderbyn (ynghyd ag unrhyw gamau dilynol);
  2. cynnal adolygiad rhagarweiniol o'r datgeliad. Swyddog Chwythu'r Chwiban neu ei enwebai fydd yn gwneud hyn er mwyn pennu:
    - a) a yw'r datgeliad yn dod o dan gwmpas y polisi Chwythu'r Chwiban;
    - b) a oes unrhyw dystiolaeth ar yr olwg gyntaf i awgrymu y dylid ymchwilio i'r mater, neu benodi person neu bobl i ymchwilio iddo ar ei ran neu eu rhan;
- 8.2 Yn dilyn yr adolygiad rhagarweiniol, bydd Swyddog Chwythu'r Chwiban yn gwneud penderfyniad rhagarweiniol ac yn rhoi gwybod i Chwythwr y Chwiban, os bydd yn bosibl ac yn briodol gwneud hynny:
1. y bydd y datgeliad yn destun ymchwiliad pellach yn unol â'r weithdrefn ymchwilio ffurfiol (gweler 9 isod);
  2. bod ymchwiliad wedi bod yn sgîl y datgeliad a bod camau perthnasol wedi eu cymryd; neu

3. bod y datgeliad wedi dod i sylw person (pobl) a enwir a chanddo (ganddynt) yr awdurdod i weithredu ar y mater; neu
4. bod y datgeliad wedi cael ei wrthod gan nad oedd unrhyw sail ar gyfer ymchwiliad.
- 8.3 Caiff Swyddog Chwythu'r Chwiban ddiystyru unrhyw honiadau a ystyrir yn faleisus, yn wamal a/neu'n flinderus.

9. Gweithdrefn - Ymchwiliad Ffurfiol

- 9.1 Pan fydd yr adolygiad rhagarweiniol (a amlinellir yn adran 8 uchod) yn nodi bod angen ymchwiliad ffurfiol, bydd y canlynol yn berthnasol:
  - 9.1.1 Bydd y Brifysgol yn penodi ymchwilydd neu dîm o ymchwilyddyr gan gynnwys staff sydd â phrofiad perthnasol o ymchwiliadau neu wybodaeth arbenigol am y pwnc dan sylw, i gynnal ymchwiliad ffurfiol.
  - 9.1.2 Bydd y Brifysgol yn rhoi gwybod i'r person neu'r bobl sy'n destun y datgeliad am sylwedd y datgeliad ynghyd ag unrhyw dystiolaeth sy'n ei ategu;
  - 9.1.3 Bydd y Brifysgol yn cynnig cyfweld â'r person neu'r bobl sy'n destun y datgeliad, a chaiff cynrychiolydd undeb llafur/neu gydweithiwr fynd gydag ef neu nhw;
  - 9.1.4 Yn dilyn y cyfweiliad, bydd y Brifysgol yn llunio adroddiad ar eu canfyddiadau gan gynnwys argymhellion ynghylch pa gamau pellach, os o gwbl, y mae angen eu cymryd. Bydd unrhyw argymhellion yn cael eu cyfeirio at y swyddogion/adran briodol i'w gweithredu; (gall hyn gynnwys camau adfer/camau disgyblu).
- 9.2 Bydd y Brifysgol yn ceisio rhoi gwybod i Chwythwr y Chwiban am gynnydd yr ymchwiliad a'i amserlen debygol, os bydd yn briodol gwneud hynny. Fodd bynnag, weithiau efallai y bydd yr angen am gyfrinachedd yn ei hatal rhag rhoi manylion penodol am yr ymchwiliad neu unrhyw gamau disgyblu a gymerir o ganlyniad iddo. Dylai Chwythwr y Chwiban drin unrhyw wybodaeth am yr ymchwiliad yn gyfrinachol.
- 9.3 Os deuir i'r casgliad bod Chwythwr y Chwiban wedi gwneud honiadau'n faleisus, yn wamal, yn flinderus a/neu gyda golwg ar fantais bersonol, ac yn enwedig os bydd yn parhau i'w gwneud, gellir cymryd camau disgyblu neu gamau priodol eraill yn erbyn yr unigolyn dan sylw.

10. Adrodd ar y Canlyniadau

- 10.1 Ym mhob achos, bydd adroddiad ar ganlyniad unrhyw ymchwiliad yn cael ei roi i'r Pwyllgor Archwilio a Risg.
- 10.2 Bydd Swyddog Chwythu'r Chwiban, ar ran y Brifysgol, yn cadw cofrestr o'r holl ddatgeliadau a'r canlyniadau.

11. Os nad yw Chwythwr y Chwiban yn fodlon

- 11.1 Er na ellir gwarantu'r canlyniad a geisir, bydd y Brifysgol yn ceisio delio â phryder Chwythwr y Chwiban mewn ffordd deg a phriodol. Drwy ddefnyddio'r polisi hwn, gall Chwythwr y Chwiban helpu'r Brifysgol i gyflawni hyn.
- 11.2 Efallai na fydd Chwythwr y Chwiban yn gofyn am adolygu unrhyw benderfyniad a wnaed gan Swyddog Chwythu'r Chwiban, ond os bydd yn pryderu am y ffordd yr ymdriniwyd â'i bryder, gall Chwythwr y Chwiban ei godi gydag un o'r enwau cyswllt allweddol eraill a nodir ar ddiwedd y polisi hwn.

12. Datgeliadau allanol

- 12.1 Nod y polisi hwn yw darparu mecanwaith mewnol i adrodd am unrhyw gamweddau yn y Brifysgol, ymchwilio iddyn nhw a'u hunioni. Yn y rhan fwyaf o achosion felly, ni ddylai Chwythwr y Chwiban fod o'r farn bod angen rhybuddio unrhyw un yn allanol.
- 12.2 O dan rai amgylchiadau, mae'r gyfraith yn cydnabod y gallai fod yn briodol i Chwythwr y Chwiban roi gwybod i gorff allanol am eu pryderon, megis rheoleiddiwr. Yn anaml iawn, os byth, y bydd yn briodol rhybuddio'r cyfryngau. Byddai'r Brifysgol yn annog Chwythwyr y Chwiban yn gryf i geisio cyngor cyn rhoi gwybod am bryder yn allanol. Mae gan yr elusen annibynnol sy'n ymwneud â chwythu'r chwiban, Protect, linell gymorth gyfrinachol. Mae ganddi hefyd restr o reoleiddwyr rhagnodedig yn achos adrodd am fathau penodol o bryder. Mae eu manylion cyswllt ar ddiwedd y polisi hwn.
- 12.3 Bydd pryderon chwythu'r chwiban fel arfer yn ymwneud ag ymddygiad staff y Brifysgol, ond weithiau efallai y byddan nhw'n ymwneud â gweithredoedd trydydd parti. O dan rai amgylchiadau, bydd y gyfraith yn amddiffyn unigolyn os bydd yn codi'r mater gyda'r trydydd parti yn uniongyrchol. Fodd bynnag, mae'r Brifysgol yn annog unigolion i roi gwybod am bryderon o'r fath yn fewnol yn y lle cyntaf. Cysylltwch â'ch rheolwr llinell neu Swyddog Chwythu'r Chwiban neu berson priodol arall y cyfeirir ato paragraph yn 5, i gael arweiniad ar hyn.
- 12.4 Nid oes dim yn y polisi hwn sy'n dileu hawl unrhyw unigolyn rhag rhoi gwybod i'r heddlu am drosedd a amheuir, ac nid oes unrhyw beth yn y polisi hwn y bwriedir iddo ddileu, neu gael effaith dileu, unrhyw hawl yn unol â'r Ddeddf.

13 Amddiffyn a chefnogi Chwythwyr y Chwiban

- 13.1 Ni ddylai chwythwyr y chwiban ddioddef unrhyw driniaeth niweidiol o ganlyniad i fynegi pryder gwirioneddol. Mae triniaeth niweidiol yn cynnwys diswyddo, camau disgyblu, bygythiadau neu driniaeth anffafriol arall sy'n gysylltiedig â chodi pryder. Os bydd Chwythwr y Chwiban o'r farn ei fod wedi dioddef unrhyw driniaeth o'r fath, dylai roi gwybod i Swyddog Chwythu'r Chwiban ar unwaith. Os nad yw'r mater yn cael ei ddatrys, dylai Chwythwr y Chwiban ei godi'n ffurfiol

gan ddefnyddio naill ai'r Weithdrefn Gwyno i Staff neu'r weithdrefn Gwyno i Fyfyrrwyr, fel y bo'n briodol.

- 13.2 Rhaid i staff beidio â bygwth neu ddial ar Chwythwyr y Chwiban mewn unrhyw ffordd. Os bydd staff yn ymwneud ag ymddygiad o'r fath, gallen nhw wynebu camau disgyblu. Mewn rhai achosion, efallai y bydd gan Chwythwr y Chwiban yr hawl i gymryd camau cyfreithiol yn erbyn aelod staff yn bersonol yn sgîl unrhyw ymddygiad o'r fath.
- 13.3 Mae llinell gymorth a chwnsela gyfrinachol ar gael i Chwythwyr y Chwiban sy'n codi pryderon yn unol â'r polisi hwn. Nodir y manylion cyswllt ar ddiwedd y polisi hwn.
- 13.4 Os bydd datgeliad chwythu'r chwiban yn cynnwys aelod staff sydd naill ai yn achwynydd neu'n un o'r unigolion y mae'r gŵyn yn ymwneud ag ef, bydd Swyddog Chwythu'r Chwiban yn trafod unrhyw gymorth o ran Adnoddau Dynol y gellir ei gynnig i'r staff dan sylw gyda'r Cyfarwyddwr Adnoddau Dynol – gan gynnwys rhoi enw cyswllt ar gyfer cwestiynau am y weithdrefn. Yn achos myfyrrwyr, caiff Swyddog Chwythu'r Chwiban drafod gofynion cymorth gyda'r Cyfarwyddwr Cefnogi a Lles Myfyrrwyr.

14 Gweithredu

- 14.1 Mae'r Brifysgol yn cadw'r hawl i ddirprwyo unrhyw swyddogion yn y polisi, yn ôl yr angen.
- 14.2 Mae rhagor o wybodaeth ar gael gan Swyddfa Ysgrifennydd y Brifysgol

15 Cymeradwyo a Chyhoeddi'r Adolygiad

- 15.1 Bydd Swyddog Chwythu'r Chwiban yn adolygu'r polisi hwn yn unol ag unrhyw ddiweddariadau yn y ddeddfwriaeth berthnasol a/neu ganllawiau perthnasol yn y sector.
- 15.2 Y Pwyllgor Archwilio a Risg sy'n gyfrifol yn y pen draw am gymeradwyo'r polisi hwn.
- 15.3 Bydd y polisi hwn yn cael ei gyhoeddi ar dudalen Polisiâu a Gweithdrefnau Gwefan y Brifysgol.

16 Manylion Cyswllt

Swyddog Chwythu'r Chwiban	Prif Swyddog Gweithredu coo@caerdydd.ac.uk coo-pa@caerdydd.ac.uk
Swyddog Arall o ran Chwythu'r Chwiban (Oni bai bod y pryder yn ymwneud â'r Prif Swyddog Gweithredu caiff yr holl bryderon eu	Dirprwy Is-Ganghellor DeputyVC@caerdydd.ac.uk

codi gyda'r Prif Swyddog Gweithredu yn y lle cyntaf)	DVC-PA@caerdydd.ac.uk
Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Risg	Drwy ysgrifennydd y Pwyllgor Archwilio a Risg: Ysgrifennydd y Brifysgol a'r Cwnsler Cyffredinol Ebst: <u>JainR27@caerdydd.ac.uk</u>
I gael cyngor ar y polisi / y weithdrefn	Tîm Cydymffurfiaeth a Risg, Swyddfa Ysgrifennydd y Brifysgol Complianceandrisk@caerdydd.ac.uk
Amddiffyn (Elusen chwythu'r chwiban annibynnol)	Llinell gymorth: 0203 117 2520 Ebst: whistle@pcaw.co.uk Gwefan: www.pcaw.co.uk